

Demokratisch Aktie Centrum –
Vrijzinnig Demokraten

Enkele programmatiese punten
in telegramstijl

DAC

Demokratisch Aktie Centrum –
Vrijzinnig Demokraten
postbus 2399, Den Haag

1 *Parlementaire democratie* op basis van regelmatig overleg met en verantwoording aan geïnteresseerde kiezers.

2 *Overheidsmacht*. Volksvertegenwoordigers dienen zich volstrekt onafhankelijk op te stellen tegenover de overheidsmacht. Zij zijn primair aangewezen die machtsuitoefening door politieke en ambtelijke bestuurders te controleren. Een ombudsman zou overbodig moeten zijn maar is dat in de huidige omstandigheden niet. Hij dient ruimere bevoegdheden te krijgen dan wat is voorgesteld in het huidige wetsvoorstel.

3 Tegen discriminatie van onder andere vrouwen, ongehuwden, jongeren en minderheidsgroepen op allerlei terreinen zoals belastingen, woonruimte-toewijzing, uitkeringsrechten, enz.

4 *Ontwikkelingshulp* op huidig niveau handhaven, maar liever zorgen dat landen uit de derde wereld ook wat aan Europa kunnen verkopen en verdienen.

5 *Welzijnsvoorzieningen*, gezinsverzorging, bejaardenwerk, opbouwwerk, sociale raadsliedenwerk, voorlichting, enz. moeten door zelfstandige instellingen worden uitgevoerd, op basis van de concrete verlangens van de betrokken bevolkingsgroepen omtrent wijze en aard van uitvoering. De taak van de overheid is een controlerende, geen uitvoerende. Tot de taak van de welzijnswerkers behoort niet het opdringen van hun visies over de mensen maar het in dienst staan van de mensen, met eerbied voor de opvattingen van de mensen. Beroepsmensen en gewone vrijwilligers zijn beiden nodig. Geen overheid die uitmaakt hoe en wanneer je je gelukkig moet voelen. Minderheden hebben recht op hun ei-

gen soort van leven in onze maatschappij.

6 Het DAC kiest voor een *menselijke schaal*, dat wil zeggen omstandigheden waarin de mens zichzelf kan zijn en ontwikkelen. Soms is kleinschaligheid, soms grootschaligheid daartoe het geschiktste middel. Klein is menselijk, is mooi, is volgens ons flauwekul als algemeen en geldend principe.

7 Het beperkt toepassen van *kernenergie* voor elektriciteitsopwekking is verantwoord en gewenst; dus onder andere uitbreiding van het ultra-centrifugeproject Almelo. Maatregelen die er op neerkomen dat alleen de rijke industriestaten kernenergie kunnen gebruiken is discrimineren van andere landen. Diversificatie van energiebronnen is mede gewenst om de kwetsbaarheid van aanvoerstoringen te verminderen.

8 Overdracht van taken van *rijks-overheid naar provincies en gemeenten*. Geen gedeelde verantwoordelijkheid, waardoor overheidsorganen niet aansprakelijk zijn.

9 Overdracht van bevoegdheden aan *Europese Gemeenschap* ook ten aanzien van belastingheffing omdat Europese overheid beter de economische machten kan reguleren dan de nationale overheden.

10 Geen verlaging van *Defensie* uitgaven. Handhaven lidmaatschap NAVO met meer Europese inbreng.

11 De huidige *bezuinigingen* betekenen dat de overheidsuitgaven nog 1% per jaar stijgen. Vanaf 1979 geen verdere uitbreiding overheidsuitgaven. Vermindering uitgaven bij de Ministeries van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, Economische Zaken (subsidies en bedrijven), Landbouw (vermindering subsidies van produk-

ten, kosten opslag overschotten, ruilverkaveling, ontginningen, inpolderingen, voorlichting en proefstations), Sociale Zaken (subsidies aan sociale voorzieningen).

12 Een ombuiging van de Nederlandse en Europese *landbouwpolitiek* van steun via prijzen naar inkomens. Geen extra bevoordeling van grote boeren ten opzichte van kleine boeren. Steun bij het lenen van geld door aangepaste kredietvormen. Geen benadeling consument.

13 *Consumentenvertegenwoordigers* dienen zitting te hebben in Sociaal-Economische Raad, bedrijfstakken en branche-organen, etc. De overheid moet geld beschikbaar stellen voor prijs- en kwaliteitsvergelijkingen en voor publikatie van onderzoeken betreffende handelsmarges, proviesies etc. Alleen in hoge uitzondering importbeperkingen ook voor landbouwproducten.

14 *Sociale voorzieningen en verzekeringen*.

De druk van belasting en verplichte verzekeringen heeft voor grote bevolkingsgroepen het niveau overschreden dat men in feite bereid is op te brengen (ontduiken, ontgaan, zwart werk, enz.). Een verlaging van de verplichte heffingen is daarom nodig. Veelal wordt vooral gedacht aan de beknipting op de uitkeringsrechten aan het onderind van de schaal (bijvoorbeeld de koppeling aan minimumloon). Wij willen de basisvoorziening handhaven, maar geleidelijk het verplichte karakter ontnemen aan deelnemen aan verzekeringen met hogere en soms zeer hoge uitkeringen. Vrijwillig kan men dan zich verzekeren, met belastingfaciliteiten en overheidstoezicht op de premies, voor aanvullende uitke-

ringsrechten die bij voorbeeld gerelateerd zijn aan het laatst genoten loon, tot maximaal 3x het minimumloon. Boven dat nivo passen ook geen belastingfaciliteiten. Dus verlaging van de verplichte premies en heffingen en groter vrijheid het inkomen naar eigen inzicht te besteden.

15 *Pensioenen* (zie ook algemene uitgangspunten onder Sociale Verzekeringen). De waarde van in een jaar verdiende pensioenrechten vormt onderdeel van het arbeidsinkomen en dient ook zichtbaar te zijn om een eerlijke inkomensvergelijking mogelijk te maken. In principe bepaalt de werknemer wie zijn pensioengelden mag beheren en heeft hij het recht zijn eigen pensioenvermogen terug te lenen voor financiering van de eigen woning. Reeds verdiende pensioenrechten mogen ook voor ambtenaren niet worden aangetast. Aan collectieve pensioenregelingen zal de eis worden gesteld dat ze qua structuur niet belemmerend zijn voor de vrijheid om van werkgever te veranderen. De fiscale achterstelling van degenen die zelf voor hun oudedagsinkomen willen sparen dient te eindigen. Voor oudedags-besparingen zal waardevast beleggingsmateriaal (indexleningen) beschikbaar komen. Belasting van rente op spaargeld is alleen terecht voorzover er sprake is van een reële opbrengst en niet voor dat deel dat nodig is om de geldontwaarding te compenseren.

16 *VAD* (Vermogens Aanwas Deling). Afroming van overwinst is aanvaardbaar. De begunstigden dienen te zijn (binnen redelijke grenzen) de werknemers van het betrokken bedrijf en de consumenten (indirect). De huidige VAD-voorstellen leiden tot machtsconcentratie bij de vakbondsleiding. Bovendien wordt de bevolking misleid door de indruk te wekken dat het geld bedoeld is voor pensioenverbetering terwijl in feite niemand enig pensioenrecht aan dat geld kan ontleen. Zij dienen te worden afgewezen. De werknemers van een bedrijf zijn 'risikodragend' (verlies van arbeidsplaats) evenals aandeelhouders. Die werknemers (doch niet de vakbonden) hebben daarom recht op medezeggenschap over het ondernemingsbeleid, inclusief het investeringsbeleid. Geleidelijk zal dat zich kunnen ontwikkelen tot medebeslissingsrecht.

17 Openbaarheid van *inkomens*, zodanig dat inkomens op redelijke gronden vergelijkbaar zijn. In het algemeen een verhouding van 1 op 5 netto-inkomen, met mogelijkheid voor uitzondering in bijzondere gevallen.

18 De *loonvorming* dient in vrijheid

tot stand te komen. Slechts in zeer uitzonderlijke situaties is interventie van de overheid gewenst en dan gericht op haarden van loon- of prijsexplosies.

19 *Onderwijs*. Geen leerplicht boven 16 jaar, wel recht op onderwijs. Nadruk op mogelijkheden tot het volgen van onderwijs op hogere leeftijd en verruiming van doorstroom-mogelijkheden van de ene school naar de andere. Voorzover onderwijsplannen bij voorbeeld de middenschool leiden tot allerlei enge specialisaties, die doorstroming belemmeren worden zij afgewezen.

20 *Wetenschappelijk en hoger beroepsonderwijs* dienen een sterkere bestuurskracht te krijgen, waarbij meer mobiliteit van het personeel wordt verzekerd. De mogelijkheden tot studie op latere leeftijd en in de avonden dienen te worden uitgebreid. Vooral het hoger beroepsonderwijs moet meer mogelijkheden krijgen. Diploma's dienen gebaseerd te zijn op studieresultaten. Het onderzoek moet zelfstandig worden uitgevoerd zonder sterke inmenging van diverse ministeries.

21 *Werkgelegenheid* wordt bevorderd door een soepeler regeling voor ploegdienst en overwerk. Gelijke kansen op werk voor onder andere jeugdigen en ouderen. Indien overheid en bedrijfsleven in onderling overleg hiervoor geen oplossingen vinden, zullen overheidsmaatregelen noodzakelijk zijn.

22 Het *stakingsrecht* dient wettelijk te worden geregeld, waarbij wordt voorzien in arbitrage, afkoelingsperiodes en het toetsen van de schadelijke gevolgen van een staking. Een verbod van staking van *alle* ambtenaren is niet nodig. Daarentegen kan voor anderen een stakingsverbod gelden. Een soortgelijke wet is ook vereist voor andere vormen van economische pressie, zoals blokkering wegen, afsluiting havens, sluiting bedrijven of winkels.

23 De eerste taak van de *politie* is de bescherming van burgers. Maatschappelijke omstandigheden die delen van de bevolking (prostitutie, druggebruik, alcoholisme, jeugdwerkloosheid) tot criminaliteit kunnen brengen, dienen zoveel mogelijk gecorrigeerd te worden. Dit vereist een nuchtere en zakelijke aanpak en geen ethisch réveil met nostalgie naar het verleden.

24 Van *pers*, *radio* en *T.V.* wordt in een democratie verwacht dat zij meerzijdige informatie en belichting verstrekken, en controleren of informatie juist is; diverse opinies aan het woord laten komen. Van bovenaf opgelegde verzuiling wordt afgewezen. Het on-

derscheid tussen informatie en voorlichting enerzijds en propaganda en reclame anderzijds dient zoveel mogelijk te worden gehandhaafd en naar buiten te blijken. De gezamenlijke zendgemachtigden moeten een totaal program brengen. De NOS heeft hierbij een complementaire taak om bij voorbeeld uitzendingen te verzorgen die de omroepverenigingen zich niet kunnen of durven permitteren (angst ledenverlies). *Cultuurvormen* en vormen van sport en ontspanning, die niet massaal zijn, behoeven ondersteuning. Hilversum III en IV zijn muziek- geen praatzenders. Mondige mensen behoeven niet beleerd te worden. Iedereen boven 18 jaar is volwassen en mondig, hoe oneens we het met hem of haar ook zijn. De jeugd beneden 18 jaar is niet volstrekt onmondig, zodat zij afhankelijk van leeftijd op bepaalde gebieden eigen verantwoordelijkheid kan dragen. Het verstand en de mondigheid van mensen houdt niet op bij het 65ste jaar. De eigen keuze ten aanzien van wonen, verzorging en werken moet derhalve geëerbiedigd worden. Dit betekent dat zij ook in werkelijkheid een keuze moeten hebben tussen bij voorbeeld diverse woonvormen (bij voorbeeld bejaardenwoningen en bejaardenoorden).

25 *Volkshuisvesting*. De keuze tussen huren of eigen woningbezit dient zo min mogelijk beïnvloed te worden door verschillen in financieringsmogelijkheden en behandeling door de overheid. De BTW op een basis hoeveelheid huisvesting wordt afgeschaft en slechts gehandhaafd voor het luxe deel. Hierdoor en door financiering middels waarde vaste leningen worden de kosten van wonen, met name voor nieuwere woningen, zoveel lager dat subsidie grotendeels kan vervallen. Voor bijzondere gevallen dient individuele huursubsidie (bijstand) gehandhaafd te blijven.

26 Geen wijken en steden laten uitgroeien of bouwen zonder dat er voldoende *verkeersvoorzieningen* zijn (Almere, Zoetermeer, bij voorbeeld). Zorgen voor openbaar vervoer tegen redelijke kosten; maar als de mensen toch de auto gebruiken wél wegen aanleggen en veilige wegen. Aanleg van een tweede luchthaven. Vaste verbinding met Zeeuws-Vlaanderen.

27 *Regionale ontwikkeling* en ruimtelijk beleid dienen gericht te zijn op een spreiding van bevolking en werk over het gehele land, waaraan ook overheidsdiensten hun bijdrage moeten leveren.

28 Wij hebben geen tot dogma-verzameling verheven onveranderlijk program. Elk programonderdeel is 'voor-

lopig' in dien zin dat onze leden het kunnen wijzigen. Taak van de partij is daarbij vooral te zorgen dat die besluitvorming op verantwoorde wijze plaatsvindt, zodat niet de opvatting van een kleine elite of groepje technocraten, maar die van de gewone leden de inhoud der programmapunten bepaalt.